

Innledning til Høyre, Frp og Krfs forslag til Strategidokumentet

Stigende renter og store prisøkninger, ikke minst på strøm og mat, gjør at det er tøffe tider for mange husholdninger. Kommunen bør ikke legge sten til byrden for innbyggerne. Derfor har fjerning av eiendomsskatten høy prioritet for Høyre, Frp og KrF. Skiftende politiske flertall har gjennom flere tiår påført kommunen for store utgifter. Nå er det alvor, og de borgerlige partiene er innstilt på å ta nødvendige grep - også de som vi vet er upopulære. Vi gjør det ikke med lett hjerte, men fordi det er det eneste ansvarlige.

Larvik kommer svært dårlig ut av det nasjonale skatteutjevningssystemet, noe som gjør at tjenestene våre allerede er sterkt presset. Likevel ser vi oss nødt til å ytterligere effektivisere, og ta enkelte tjenester ennå lenger ned.

Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti i Larvik er enige om å gjenreise Larvik kommunes økonomi og dermed vår handlefrihet. I dag spiser renter og avdrag en for stor andel av våre inntekter. Å redusere gjelden er derfor viktig. Vi har i økonomiplanperioden tatt ut, eller skjøvet på, flere av investeringene administrasjonen har foreslått. Det gjelder også såkalte VAR-investeringer, da disse i virkeligheten viderefaktureres rett til innbyggerne. Salg av eiendommer er også noe det under vårt styre vil bli fortgang i.

Larvik kommune eier 250 000 m² eiendom, og leier ytterligere 24 000 m². Det skal legges en plan for minimert bruk av eid og leid eiendom. Det skal arealeffektiviseres betydelig, bl.a. ved å bruke egen bygningsmasse. Strukturendringer og arealeffektivisering vil også gjøre det lettere å vedlikeholde det vi har, og vil være et viktig bidrag til å lette presset i økonomien.

I Larvik har vi en svært kostbar sykehjemsstruktur. Det går på bekostning av innholdet i og kvaliteten på tjenestene. Dette må endres. De borgerlige partiene går derfor inn for administrasjonens lenge varslede endringer knyttet til sykehjem. Skal vi makte å møte fremtidens vekst i eldreomsorgen er dette grep som ikke lenger kan skyves på.

Kommunes årlige innkjøpsbudsjett ligger på rundt en milliard kroner. Dette budsjettet må reduseres. Det skal skje gjennom standardisering av innkjøpsrutiner, implementering av "best practice", strukturendringer og en uttalt strategi for gjenbruk.

Larvik kommune må få kontroll over kostnadene. Vi oppretter derfor et dedikert hovedutvalg for budsjett og økonomi. Dette utvalget skal få på plass et investeringsreglement og månedlig få oppdatert økonomiske tall fra virksomhetene, og i tillegg følge kommunens investeringsprosjekter tett.

Konkurransetsetting av kommunale tjenester er ikke et mål i seg selv. Høyre, Frp og KrF mener likevel at kommunen vil være tjent med å ta alle gode krefter i bruk. Vi har kommet til at det er fornuftig å konkurransetsette vaskeritjenesten og vedlikehold av kommunale boliger. Det skal samtidig vurderes om kommunen er tjent med å kjøpe tjenester innen stab/støtte eksternt. Vi har også observert en mulig duplisering av tjenesteleveranser, og vi vil derfor ha en gjennomgang av tjenester kommunen og iFokus leverer.

I Larvik står en stor andel unge mennesker utenfor jobb og utdanning. Dette er verst for enkeltmennesket, men også samfunnsøkonomisk svært uheldig. Vi vil derfor fortsatt støtte opp om prosjektet "Våre unge". og samarbeide med iVekstkommune for at flere skal ta del i lokalsamfunnet vårt. Det er også gledelig at de borgerlige partiene i Vestfold fylkesting satser tungt på inkludering og arbeid mot utenforskap.

Larvik er i en situasjon der vi er tvunget til å si nei til IMDIs oppfordring om å bosette flere flyktninger. For å sitere kommunedirektøren i en av våre nabokommuner; *"vi har ønske, vi har vilje, men akkurat nå har vi ikke evnen"*. Boligsituasjonen i Larvik er prekær, det samme er presset på flere andre tjenester.

I en krevende økonomisk tid er det viktigere enn noen gang å huske viktigheten av vekst og utvikling. Høyre, FrP og KrF vil parallelt med de tøffe grepene som ikke lenger kan utsettes, føre en næringslivsvennlig politikk. Vi vil også arbeide for å finne samarbeidspartnere slik at by- og stedsutviklingstiltak kan iverksettes i perioden.

Larvik er en kulturkommune. Det er vi stolte over. Rammen til kultur må likevel i disse krevende tider tas noe ned. I denne sammenhengen er det viktig å understreke at overføringer til frivillige lag og foreninger rundt i kommunen vår skjerms for disse kuttene.

I 1999 var Larvik kommunes budsjett på 1 milliard kroner. I dag nærmer det seg 4,5 milliarder kroner. Veksten er svimlende høy, og i takt med den har også forventningene til det offentlige, og til oss som politikere økt. Disse forventningene må tilpasses virkeligheten, og Høyre, FrP og KrF mener vi må prioritere kommunens kjerneoppdrag - helse, skole og oppvekst.

Til slutt må de ansatte som står i stadig omstillinger berømmes, og vi understreker at endringene som nå må komme skal gjennomføres i tett samarbeid med de tillitsvalgte.

Nå skal forslaget vårt ut på en 14-dagers høring, og vi imøteser innspill, og vi forventer motstand. Men husk: "kriser" fører gjerne også med seg noe godt - nemlig nytenkning og innovasjon i måten vi løser oppdraget vårt på. Høyre, Frp og Krf er klare for å ta fatt på den oppgaven.

Larvik, 29. november 2023

Lonnsutgifter	2 137 583	2 134 009	2 141 769	2 131 856	2 285 179	2 263 093	2 253 527	2 338 947
Lonnsutgifter endring fra øk planen fra 1 år tilbake	107 498		4 186		153 323	101 690	44 124	
Lonnsendringer i %	5.30		0.20		7.19	4.45	1.95	
Økonomiske Hovedtall		DRIFT						
	Regnskap 2022	Oppr. Budsjett 2023	Rev. Budsjett 2023	Opprinnelig Øk.plan fra 2022 for 2024	KD's forslag Øk.plan 2024	KD's forslag Øk.plan 2025	KD's forslag Øk.plan 2026	KD's forslag Øk.plan 2027
<i>Beløp i 1000</i>								
Rammetilskudd	-1 506 861	-1 604 798	-1 634 406		-1 734 274	-1 751 617	-1 769 133	-1 786 824
Skatt på inntekt og formue	-1 652 468	-1 524 481	-1 564 261		-1 660 429	-1 677 033	-1 693 804	-1 710 742
Eiendomsskatt	0	-33 000	-43 000		-86 000	-129 000	-172 000	-172 000
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-147 188	-125 549	-140 977		-125 549	-125 949	-125 949	-125 949
Overføringer fra andre	-374 638	-196 199	-192 912		-195 718	-195 718	-195 718	-195 718
Brukerbetaling	-160 902	-161 914	-160 611		-156 046	-156 046	-156 046	-156 046
Salgs- og leieinntekter	-429 347	-494 157	-473 736		-537 216	-515 291	-515 291	-515 321
Sum driftsinntekter	-4 271 404	-4 140 098	-4 209 903	-4 118 278	-4 495 232	-4 550 654	-4 627 941	-4 662 600
Netto resultat i % av inntektene = sikkerhetsmargin	-0,89	-2,80	-4,03	0,38	-0,57	0,65	1,95	0,30
Brutto driftsresultat	-97 339	1 969	51 569	-146 867	-118 218	-201 180	-291 809	-240 501
Netto driftsresultat	38 180	116 005	169 599	-15 540	25 714	-29 717	-90 016	-13 891
Korrigeringer, fra H, FrP og Krf								
Beskrivelse, kostnad								
Eiendomsskatt fjernes pr. 01 04 2024								
1					75 000	129 000	172 000	172 000
2	Konsulent, eksternt				1 000			
3	Folkevalgt				600		600	600
4	Opprettholde Hvarnes og Langstrand skoler				1 700	3 500	3 500	3 500
5	Opprettholde Huset i 2024, utrede							
6	Omprioritere innenfor skole for å kunne beholde miljøterapeuter							
7	Omprioritere innenfor skole for å kunne beholde modellen med AFO							
8								
9								
10	Sum utgiftsøkning/lavere inntekter				78 300	132 500	176 100	176 100
Innsparinger:								
12	Skole				-1 600	-3 000	-3 000	-3 000
13	Barnhage				-2 400	-2 700	-2 700	-2 700
14	Kultur				-3 400	-4 400	-4 400	-4 400
15	Larvik læringscenter				-3 600	-7 200	-7 200	-7 200
16	Stab, støtte				-3 000	-6 000	-6 000	-6 000
17	Eksternt ressurser - prosjekt "en økonomi i balanse"				-8 700	-25 000	-25 000	-25 000
18	Eiendom				-5 900	-8 800	-8 800	-8 800
19	Bærekraft 2030				-3 900	-6 400	-6 400	-6 400
20	Omdanning av Larvik Havn KF til AS, utbytte				-2 500	-3 000	-3 000	-3 000
21	Boligkontoret				-5 500	-16 000	-16 000	-16 000
22	NAV, aktivitetsplikt				-8 100	-10 000	-10 000	-12 000
23	Larvik brann				-1 300	-2 300	-2 300	-2 300
24	AOK				-3 300	-6 400	-6 400	-6 400
25	NAV, færre flyktninger				-4 200	-5 400	-5 400	-5 400
26	Helse og mestring				-3 800	-7 400	-7 400	-7 400
27	Verdiskaping og stedsutvikling				-1 300	-2 200	-2 200	-2 200
28								
29	Kirkella felleråd				-1 250	-2 400	-2 400	-2 400
30	Reduksjon overføring Bølgen				-1 600	-2 700	-2 700	-2 700
31	Fjerning av betalt spisepause der det er mulig				0	0	0	0
32	Fiering av ekstra ferieuker							
33	Kommunalteknikk, reduksjon asfalt				-2 500	-3 000	-3 000	-3 000
34	Kommunalteknikk, samarbeid frivillige lag				-1 700	-2 200	-3 000	-3 000
35								
36	Rente- og avdragsbesparelser ved lavere investeringer + salg av eiendom				-7 072	-28 000	-39 000	-47 000
37	Overføringer til andre					-2 700	-2 700	-2 700
38						0	0	0
39	Netto effekt korrigeringer H, FrP og Krf				1 678	-24 700	7 100	-2 900
40	Netto driftsresultat etter korrigeringer				27 392	-54 417	-82 916	-16 791
41	Frigjorte midler disposisjonsfond som følge reduserte investeringer, 15%.				-17 921	-8 175	-9 225	-9 780
42	Netto driftsresultat etter tilbakeføring tildisposisjonsfondet				9 471	-62 592	-92 141	-26 571

42					2024	2025	2026	2027
43	Netto resultat i % av inntektene = sikkerhetsmargin				-0,61%	1,20%	1,79%	0,36%
44	INVESTERING							
45	Beskrivelse				KD's forslag Strategidok 2024	KD's forslag Øk.plan 2025	KD's forslag Øk.plan 2026	KD's forslag Øk.plan 2027
46	KD's forslag				757 715	840 584	694 895	792 105
47								
48								
49	Mindreinvesteringer/investeringsene utsettes, økt salg av eiendom				-171 985	-82 500	-86 490	-65 200
50	Økt salg av eiendom							
51								
52								
53	Salg av kommunale barnehager				-100 000	-100 000	-50 000	
54	Omdanning av Larvik Havn KF til AS							
55	Salg av Greve Biogass aksjene							
56								
57								
58	Korrigeringer på investeringsbudsjettet/salg av driftsmidler				-171 985	-82 500	-86 490	-65 200
59								
60	Faktor: 10% (reduksjon i renter og avdrag som følge av reduksjon i investeringene, salg av eiendom og kommunale barnehager)				-27 199	-18 250	-13 649	-6 520

	2024	2025	2026	2027
Reduserte investeringer	-119 475 000	-54 500 000	-81 500 000	-65 200 000
Økt Eiendomssalg	-52 510 000	-28 000 000	-24 990 000	0

1	Mindreinvesteringer/Investeringer gjennomføres ikke	2024	Opprinnelig 2024	2025	2026	2027	Endres	
2	02 Interne funksjoner							
3	Ikke-avgiftsfinansierte investeringer	48 820 500	48 820 500	43 758 500	21 000 000	23 500 000	22 000 000	10 000 000
4	04462 Vedlikehold middelalderkirker	-1 500 000	1 500 000	-1 500 000	-1 500 000	-1 500 000	3 000 000	0
5	04696 Innkjøp av biler - for reduserte leasingkostnader	-8 000 000	9 000 000	-8 000 000	-9 000 000	-10 000 000	-10 000 000	-10 000 000
6	04757 Smartbytiltak	0	0	0	0	0	0	0
7	04855 Sikringstiltak ved terrorutsatt	400 000	400 000	0	0	0	0	0
8	05109 Oppgradering Tele- og datanettet	-2 000 000	5 000 000	-2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	0
9	05120 Rehabilitering kirkegårder	31 420 500	31 420 500	23 758 500	3 000 000	3 000 000	3 000 000	Legge under park, drift
10	05369 Investeringer, Bølgen	-500 000	1 500 000	-500 000	-500 000	-500 000	0	0
11	05394 Tverrgående digitaliseringsprosjekter	0	0	4 000 000	4 000 000	4 000 000	4 000 000	0
12								
13	03 Helse og mestring							
14	Ikke-avgiftsfinansierte investeringer	39 900 000	39 900 000	12 200 000	16 100 000	8 000 000	8 500 000	8 000 000
15	04189 Flere under samme tak	1 000 000	1 000 000	2 000 000	5 000 000	0	0	0
16	04190 Utskifting biler, Arbeid og aktivitet	-1 300 000	1 300 000	1 300 000	0	0	0	0
17	04191 Løst inventar, nye haldogs omsorgsplasser	-6 000 000	7 700 000	0	0	0	0	var 7.7 MNOK Ragnestykket?
18	04603 Utskifting av inventar og medisinsk utstyr Helse og	-1 500 000	3 000 000	-1 500 000	-1 500 000	-1 500 000	-1 500 000	4 000 000
19	04776 Forprosjekt Helsekvartalet (nytt sykehjem)	-10 000 000	11 200 000	1 200 000	1 200 000	0	0	Hvem skal gjøre?
20	04885 Ny legevak	-10 000 000	10 000 000	0	0	0	0	Hva er dette?
21	05356 Ny omsorgsteknologi	4 000 000	4 000 000	4 000 000	4 000 000	4 000 000	4 000 000	4 000 000
22	MP-111 Innredning, legevak	0	0	-2 000 000	0	0	0	0
23	MP-112 Buss til økt dagsenteraktivitet	-1 400 000	1 400 000	0	-1 400 000	0	0	Sambruk eksisterende busser, evt. innleie
24	MP-114 Innredning tilrettelegging nye arbeidsstasjoner og	0	0	0	-1 500 000	0	500 000	Hva menes?
25	MP-115 Våtrom AOK	-300 000	300 000	0	0	0	0	Hva menes?
26								
27	04 Oppvekst og kvalifisering							
28	Ikke-avgiftsfinansierte investeringer	25 465 000	25 465 000	1 200 000	1 950 000	18 685 000	3 700 000	11 053 000
29	04155 Inventar og utstyr til nye lokaler i 2024	0	0	0	750 000	0	0	0
30	04161 Inventar til barnehagene	500 000	500 000	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000	Barnehager selges
31	04187 Grunnskole SIKT Kjøp av digitale læringsmidler, jf.	12 265 000	12 265 000	0	0	17 485 000	0	10 553 000
32	05191 Grunnskole – opprettholde IKT standard	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000	0
33	MP-105 VH 46 BVT: Nytt fagsystem Barnevern	1 000 000	1 000 000	0	0	0	0	0
34	MP-106 VH 41 SKO: Utskifting digitalt utstyr til lærere	2 500 000	2 500 000	0	0	0	2 500 000	0
35	MP-121 Stavern skole - inventar	-3 000 000	8 500 000	0	0	0	0	Ordfører spør om?
36								
37	05 Verdiskaping og stedsutvikling							
38	Ikke-avgiftsfinansierte investeringer	4 500 000	4 500 000	8 156 000	5 000 000	5 000 000	32 500 000	10 000 000
39	01664 Tiltak i oppfølgingsplan KDP Larvik by	2 500 000	2 500 000	1 500 000	3 500 000	4 500 000	4 500 000	0
40	04014 Fiskerhavn - Reetablering av havnebasseng	0	0	0	0	0	27 500 000	Leie ut eller selge til private aktører
41	04156 Ny kunstgressbane Kaken	0	0	3 656 000	0	0	0	0
42	04162 BYUP Larvik Museum og Herregårdshage	1 000 000	1 000 000	1 000 000	500 000	500 000	500 000	0
43	04163 BYUP Tollboden og Fiskerhavn	0	0	1 000 000	1 000 000	0	0	0
44	04164 BYUP Gangbro og byheis/trapp	1 000 000	1 000 000	1 000 000	0	0	0	Birgitte sjekker med Fritzee
45								
46	06 Eiendom og teknisk drift							
47	Avgiftsfinansierte investeringer	371 900 000	371 900 000	533 500 000	395 800 000	275 000 000	305 740 000	151 200 000
48	01586 Nedgravde containere for hytterrenovasjon	0	0	9 000 000	9 000 000	0	0	0
49	01588 Utplassering av brannsikket renovasjonsutstyr	900 000	900 000	900 000	0	0	0	0
50	01652 Kvalde avløpsrensaneanlegg	88 800 000	88 800 000	100 400 000	1 400 000	0	0	0
51	01685 Lillevik RA - sekundærrensning og nitrogenfjerning	155 000 000	155 000 000	200 000 000	200 000 000	150 000 000	150 000 000	23 000 000
52	01716 Nytt vannverk (egget)	2 000 000	2 000 000	100 000 000	54 000 000	0	29 740 000	0
53	01901 Rehabilitering vann	55 400 000	55 400 000	56 400 000	67 400 000	58 500 000	59 500 000	60 500 000
54	01903 Rehabilitering avløp	69 800 000	69 800 000	66 800 000	64 000 000	66 500 000	66 500 000	67 700 000

	205 691 000	205 691 000	199 735 000	208 010 000	224 885 000	188 550 000	148 740 000	
55 Ikke-avgiftsfinansierte investeringer								
56 01560 Nye Led gateløys og oppgradering fortau	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	5 000 000	5 000 000		5 000 000
57 01589 Brygger i friområder	0	0	0	0	500 000	0		500 000
58 01592 Kwartalslekeplasser	500 000	500 000	500 000	1 500 000	2 000 000	2 000 000		2 000 000
59 01596 Toaletter bytte ut/rehabiliterer to pr. år	0	0	0	0	0	0		0
60 01661 Bølgevern Risøya	0	0	0	0	0	3 500 000		0
61 01683 Utskifting av biler, Brann- og redning	700 000	700 000	1 745 000	-6 100 000	-5 700 000	-7 700 000		IKS?
62 01684 Utskifting av utstyr, Brann og redning	0	0	530 000	0	530 000	0		530 000
63 01704 Utskifting av råtne veistolper	3 000 000	3 000 000	0	0	0	3 000 000		3 000 000
64 01705 Oppgradering av veier ifm. VA prosjekter	0	0	4 000 000	4 000 000	5 000 000	5 000 000		5 000 000
65 01706 Områdeløft Torstrand	0	0	-2 000 000	-2 000 000	-4 000 000	-4 000 000		0
66 01710 Dypavfalsbehandlere etablere	0	0	1 000 000	0	0	0		0
67 01711 Tiltak park- og friområder i forbindelse med	-500 000	1 000 000	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000		1 000 000
68 01713 Totalrehabilitering av lekeområder i Bøkeskogen	0	0	-1 500 000	0	0	0		0
69 01715 Kommunaltekniske anlegg Øya 57	-10 600 000	10 600 000	0	1 000 000	6 770 000	0		Hva og hvor langt har det kommet?
70 01725 Utskifting av båter Brann og redning	0	0	0	0	175 000	940 000		0
71 01907 Veiformål	-6 500 000	13 000 000	-6 500 000	-6 500 000	-9 500 000	-9 500 000		Reduseres med 50%
72 04010 Brannstasjonen - utvidelse 2023/24	0	0	1 000 000	11 000 000	0	0		49 000 000
73 04013 Kongegt 1 - Salg av bygg	-4 990 000	-4 990 000	0	0	0	0		Omreguleres
74 Tollboden				-8 000 000				Omreguleres
75 Romberggata 4	-20 000 000							Omreguleres
76 Legevakttomta, Farriseidet	-9 000 000	0						Omreguleres
77 Generelt tomtsalg	-5 000 000							Omreguleres
78 Salg av Vården eiendommen			-5 000 000					Omreguleres
79 04034 Tanum - Ombygging til hjemmetjenesten	13 100 000	13 100 000	0	0	0	0		Ordfører spør
80 04137 Tjølling sykehjem - nytt ventilasjonsanlegg	1 175 000	1 175 000	0	0	0	0		0
81 04157 Tursti på nedlagt jernbane Larvik - Porsgrunn inkl. over- og undergang Kroken og Puttlandsdalen	0	0	0	0	0	0		0
82 04168 Tjølling gamle rådhus - Tilpassing for utleie	-4 500 000	4 500 000	-5 000 000	0	0	0		Bygg selges? Ordfører stiller spørsmål
83 04170 Rehabilitering Gamle Mesterfjellet skole	35 000 000	35 000 000	41 000 000	0	0	0		Ordfører stiller spørsmål?
84 04180 Tunheimveien 30 - Boliger for unge PU	1 200 000	1 200 000	28 750 000	-18 000 000	0	0		Hvor er resten av returpengene her?
85 04184 Brunla ungdomsskole - Oppgradering	4 000 000	4 000 000	4 200 000	0	1 000 000	69 000 000		0
86 04201 Tjølling sykehjem - Nytt adgangskontrollsystem og brannslukningsanlegg	1 750 000	1 750 000	0	0	0	0		0
87 04206 Tjodalyn barneskole - B/C bygget - oppgradering av elektro	850 000	850 000	0	0	0	0		0
88 04282 Guriskogen Vest - kjøp og regulering av tomter	-5 000 000	-5 000 000	0	0	0	0		Hvorfor skal kommunen drive med dette?
89 04772 Nødstrøm sykehjem	1 400 000	1 400 000	0	0	0	0		0
90 04776 Forprosjekt Helsekvartalet (nytt sykehjem)	-2 500 000	17 500 000	17 500 000	106 400 000	106 600 000	800 000		Hva betyr dette? Vi vil ha OPS. Avtale med
91 04851 Stavern skole - rehabilitering	64 225 000	64 225 000	0	0	0	0		0
92 04885 Ny legevakt	-3 000 000	-3 000 000	40 000 000	40 000 000	0	0		Ordfører stiller spørsmål. OPS leiemodell
93 04887 Nye heldøgn omsorgsplasser	-39 375 000	39 375 000	0	0	0	0		0
94 04904 Rammebevilgning - oppgraderinger kommunale bygg	-5 000 000	10 000 000	-7 500 000	-10 000 000	-11 000 000	-11 000 000		22 000 000
95 04906 Rammebevilgning - kjøp av kommunale utleiebøliger	-10 000 000	14 796 000	-20 000 000	-20 000 000	-20 000 000	-20 000 000		23 500 000
96 04908 Rammebevilgning - oppgradering skolebygg	10 000 000	10 000 000	10 000 000	10 000 000	17 600 000	17 600 000		17 600 000
97 04910 Salg av eiendom	-14 010 000	-10 990 000	-18 000 000	-16 990 000				10 000
98 04912 Rammebevilgning - Nye ladepunkter som ikke dekkes av Grant fond	-1 000 000	1 000 000	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000		0
99 Totalsum	696 276 500	696 276 500	798 549 500	647 860 000	555 070 000	560 990 000		338 993 000
100								
101 Sum avgiftsfinansierte investeringer	371 900 000	371 900 000	533 500 000	395 800 000	275 000 000	305 740 000		151 200 000
102 Sum ikke-avgiftsfinansierte investeringer	324 376 500	324 376 500	265 049 500	252 060 000	280 070 000	255 250 000		187 793 000
103								
104 Reduserte investeringer	-119 475 000		-54 500 000	-61 500 000	-65 200 000			
105 Økt Eiendomssalg	-52 510 000		-28 000 000	-24 990 000	0	0		
106								
107	-119 475 000		-54 500 000	-61 500 000	-65 200 000	Kontroll		
108								

FOTNOTER til tallbudsjettet

Fotnote linje 12 - Skole og oppvekst

Reduksjonen skal fortrinnsvis skje i fellesfunksjoner.

I planprogrammet som skal til politisk behandling i februar vil utarbeidelse av, og rulling av planer tas kraftig ned. Det vil gi en effektivisering. Det, sammen med ansettelsesstopp, med unntak av 1. linje, vil frigjøre midler.

Betalt spisepause skal så langt det er praktisk mulig dras inn, og ansatte som i dag har ekstra ferieuker kan ikke lenger påregne dette. Det vil gi økt effektivitet.

Kurs og seminarer må inntil videre utsettes.

Fotnote linje 13 Barnehage

Barnehager skal selges og det må da forventes at kostnadene til administrasjon går ned.

I planprogrammet som skal til politisk behandling i februar vil utarbeidelse av, og rullering av planer tas ned. Det vil gi en effektivisering. Det, sammen med ansettelsesstopp, med unntak av 1. linje, vil frigjøre midler.

Betalt spisepause skal så langt det praktisk mulig dras inn, og ansatte som i dag har ekstra ferieuker kan ikke lenger påregne dette. Det vil gi økt effektivitet.

Kurs og seminarer må inntil videre utsettes.

Fotnote linje 14 Kultur

Overføringene til frivillige lag og foreninger omfattes ikke av kuttet.

I planprogrammet som skal til politisk behandling i februar vil utarbeidelse av, og rullering av planer tas ned. Det vil gi en effektivisering. Det, sammen med ansettelsesstopp, vil frigjøre midler.

Betalt spisepause skal så langt det praktisk mulig dras inn, og ansatte som i dag har ekstra ferieuker kan ikke lenger påregne dette. Det vil gi økt effektivitet.

Kurs og seminarer må inntil videre utsettes.

Fotnote linje 15 - Larvik læringscenter

Larvik kommune har, i likhet med flere andre kommuner, en stor utfordring knyttet til boliger. Presset er også stort på andre tjenesteområder. Vi ser oss derfor ikke i stand til å ta imot flere flyktninger i perioden. Larvik læringscenter leverer bl.a. tjenester til denne gruppen, og nedtrekket er en direkte konsekvens av at kommunen ikke vil imøtekomme IMDIs anmodning

I planprogrammet som skal til politisk behandling i februar vil utarbeidelse av, og rullering av planer tas ned. Det vil gi en effektivisering. Det, sammen med ansettelsesstopp, med unntak av 1. linje, vil frigjøre midler. Betalt spisepause skal så langt det praktisk mulig dras inn, og ansatte som i dag har ekstra ferieuker kan ikke lenger påregne dette. Det vil gi økt effektivitet. Kurs og seminarer må inntil videre utsettes.

Fotnote linje 16 Stab, støtte

Nedtrekk i bl.a kommunikasjon, advokat. Prosjektet "En økonomi i balanse" vil overta flere av oppgavene i Bærekraft 2030. Det skal gjøres en vurdering av hvorvidt oppgaver kan kjøpes eksternt, med mål om en besparelse.

I planprogrammet som skal til politisk behandling i februar vil utarbeidelse av, og rullering av planer tas ned. Det vil gi en effektivisering. Det, sammen med ansettelsesstopp, vil frigjøre midler.

Betalt spisepause skal så langt det praktisk mulig dras inn, og ansatte som i dag har ekstra ferieuker kan ikke lenger påregne dette. Det vil gi økt effektivitet.

Kurs og seminarer må inntil videre utsettes.

Fotnote linje 17 - Ekstern ressurs, se også verbalforslag "En økonomi i balanse"

I Bærekraft 2030 har kommunedirektøren for hvert tjenesteområde presentert flere forslag egnet til å gi besparelser. Disse er foreløpig ikke gevinstrealisert, og flere av disse tiltakene er tenkt gjennomført. Kommunedirektøren har anslått behovet for besparelser fra Bærekraft 2030 til 56 millioner kroner, mens de borgerliges budsjettforslag salderer med 83 500 millioner kroner.

Fotnote linje 18 Eiendom

Investeringer tas ut, eller skyves på. Det gjør at kjøp av eksternkonsulenter i eiendom går ned. Arealeffektivisering og salg av eiendom gjør vedlikeholdsbehovet mindre. Vedlikeholdet av kommunale boliger skal konkurranseutsettes, og det er forventet en innsparing.

Hvordan avdeling eiendom i fremtiden skal organiseres er en del av oppdraget til den eksterne ressursen i prosjektet "en økonomi i balanse", se verbalforslag.

I planprogrammet som skal til politisk behandling i februar vil utarbeidelse av, og rullering av planer tas ned. Det vil gi en effektivisering. Det, sammen med ansettelsesstopp, vil frigjøre midler.

Betalt spisepause skal så langt det praktisk mulig dras inn, og ansatte som i dag har ekstra ferieuker kan ikke lenger påregne dette. Det vil gi økt effektivitet.

Kurs og seminarer må inntil videre utsettes.

Fotnote linje 19 Bærekraft 2030

Kommunedirektøren hadde opprinnelig satt av 20 millioner kroner fra disposisjonsfondet til dette arbeidet. Disse foreslås ikke videreført, i stedet skal arbeidet med Bærekraft 2030 fordeles innenfor flere virksomheter. Prosjektet "En økonomi i balanse" vil overta en del av oppgavene fra Bærekraft 2030.

Fotnote linje 20 Larvik havn

Larvik havn omgjøres til et AS så raskt som praktisk mulig.

Fotnote linje 21 Boligkontoret

Det store behovet for kommunale boliger henger sammen med mottak av flyktninger. Kommunen ser seg dessverre ikke i stand til å imøtekomme IMDIs anmodning om flyktninger i tiden som kommer. Det gjør at arbeidsoppgavene i denne avdelingen reduseres.

I planprogrammet som skal til politisk behandling i februar vil utarbeidelse av, og rullering av planer tas ned. Det vil gi en effektivisering. Det, sammen med ansettelsesstopp, vil frigjøre midler.

Betalt spisepause skal så langt det er praktisk mulig dras inn, og ansatte som i dag har ekstra ferieuker kan ikke lenger påregne dette. Det vil gi økt effektivitet.

Kurs og seminarer må inntil videre utsettes.

Fotnote linje 22 NAV aktivitetsplikt - se verbalforslag

Fotnote linje 23 Larvik brann

Larvik brann blir en del av IKS Vestfold, det er forventet å gi innsparinger.

Fotnote linje 24 AOK

Brukere som kan overflyttes til iVekst overføres. Det har potensial til flere statlige midler. AOK skal heller ikke starte vaskerivirksomhet.

I planprogrammet som skal til politisk behandling i februar vil utarbeidelse av, og rullering av planer tas ned. Det vil gi en effektivisering. Det, sammen med ansettelsesstopp, med unntak av 1. linje, vil frigjøre midler.

Betalt spisepause skal så langt det er praktisk mulig dras inn, og ansatte som i dag har ekstra ferieuker kan ikke lenger påregne dette. Det vil gi økt effektivitet.

Kurs og seminarer må inntil videre utsettes.

Fotnote linje 25 NAV, færre flyktninger

Larvik kommune ser seg midlertidig ikke i stand til å imøtekomme IMDIs anmodning om å ta imot 200 flyktninger. NAV jobber med dette feltet og får således færre arbeidsoppgaver.

I planprogrammet som skal til politisk behandling i februar vil utarbeidelse av, og rullering av planer tas ned. Det vil gi en effektivisering. Det, sammen med ansettelsesstopp, med unntak av 1. linje, vil frigjøre midler.

Betalt spisepause skal så langt det er praktisk mulig fjernes, og ansatte som i dag har ekstra ferieuker kan ikke lenger påregne dette. Det vil gi økt effektivitet.

Kurs og seminarer må inntil videre utsettes.

Fotnote linje 26 - Helse og mestring

Det er variasjoner i innkjøp og kostnader på de ulike institusjonene. Prosessene knyttet til bl.a. innkjøp må i større grad standardiseres, og "best practice" implementeres. Vaskeri for sykehjem konkurranseutsettes våren 2024.

Tørn skal implementeres i alle enheter, og erfaring fra andre kommuner viser at det reduserer sykefraværet. Redusert fravær vil ta ned kostnaden til innleie av personell.

I planprogrammet som skal til politisk behandling i februar vil utarbeidelse av, og rullering av planer tas ned. Det vil gi en effektivisering. Det, sammen med ansettelsesstopp, med unntak av 1. linje, vil frigjøre midler.

Betalt spisepause skal så langt det er praktisk mulig fjernes, og ansatte som i dag har ekstra ferieuker kan ikke lenger påregne dette. Det vil gi økt effektivitet.

Kurs og seminarer må inntil videre utsettes.

Fotnote linje 29 Kirkelig fellesråd/kommunalteknikk

Etter modell fra Sandefjord legges slås vedlikehold av kirkegårder og pak/anlegg sammen. Det er forventet å gi en besparelse, bl.a. gjennom bruk av felles utstyr, garderober og fleksibilitet av ansatte.

Fotnote linje 34 Kommunalteknikk, samarbeid med frivilligheten

Det skal også gjøres undersøkelser av hvorvidt frivillige lag og foreninger, mot en kompensasjon, kan overta forskjønning, planting o.l. i det offentlige rom. Dersom ikke dette gir den budsjetterte effekten må forskjønning i det offentlige rom inntil videre tas ned.

I planprogrammet som skal til politisk behandling i februar vil utarbeidelse av, og rullering av planer tas ned. Det vil gi en effektivisering. Det, sammen med ansettelsesstopp, med unntak, vil frigjøre midler.

Betalt spisepause skal så langt det er praktisk mulig dras inn, og ansatte som i dag har ekstra ferieuker kan ikke lenger påregne dette. Det vil gi økt effektivitet.

Kurs og seminarer må inntil videre utsettes.

VERBALFORSLAG

1) VAR

VAR-investeringene skal ikke overstige 250 millioner i året, eller 1 milliard i perioden fra 2024 - 2027.

2)Bildedeling

Kommunaldirektøren tar kontakt med tilbydere/leverandører for å undersøke muligheten for en bildedelings-app. En slik ordning vil ta ned behovet for innkjøp av biler/busser.

3)Sentraladministrasjonen

Det gjøres en vurdering av om det er tjenester innen stab/støtte som med fordel kan kjøpes/settes ut eksternt.

4)Fritt skolevalg

Fritt skolevalg opprettholdes så fremt det ikke utløser urimelige ekstra kostnader. Nivået på hva som er "urimelig" fastsettes av Hovedutvalget for oppvekst og kvalifisering, og eventuelle merkostnader dekkes innenfor rammen.

5)Fritidsordning

Eksisterende alternative fritidsordninger til det kommunale SFO som har vært i drift fra før skoleåret 20/21 skal gis tilskudd for å kunne tilby gratis kjernetid for barn i første og andre trinn på lik linje med kommunal skolefritidsordning. Tilskuddet dekkes innenfor skolens ramme.

6)Huset

Kommunaldirektøren fremlegger i første møterunde 2024 en sak som belyser konsekvensene av å omgjøre Huset til en stiftelse.

7)Konkurransetsetting

Vaskeri for kommunens sykehjem og vedlikehold av kommunale boliger konkurranseutsettes i løpet av våren 2024.

8)Aktivitetsplikt

Høyre, Frp og KrF ønsker et lokalsamfunn hvor det er bruk for alle, og hvor den enkelte bidrar etter evne og kapasitet. Å ikke forvente noe av mennesker sender etter vårt syn et svært uheldig signal om at lokalsamfunnet ikke har bruk for deg. Vi mener derfor mulighetene som ligger i virkemiddelet "aktivitetsplikt" må tas fullt ut. En rapport fra Institutt for Samfunnsforskning fra 2019 viser stort sprik i hvordan NAV-kontorene arbeider med aktivitetsplikt, også når det kommer til bruk av sanksjoner.

Larvik kommune scorer forholdsvis lavt når det kommer til sosialtjeneste i Kommunebarometeret 2023, og vi havner på 237. plass. Det er i alt 11 nøkkeltall, hvorav lengden på mottak er en. I denne sammenhengen er kort stønadstid bra. På landsbasis mottar 27,42% av sosialmottagerne stønaden i mer enn 6 måneder, i Larvik er tallet 42,23%.

Kommunestyret vedtok i KST- 117/23:

1. Kommunestyret tar saken om oppfølging aktivitetsplikt av arbeidsmarkedsbedrift til orientering.

2. Kommunedirektøren kommer tilbake med en sak som gjør rede for de juridiske forutsetningene for å overføre oppfølging av brukere med vedtak om aktivitetsplikt til ekstern leverandør

iFokus/iVekst har i noe tid vært pådriver for at virksomheten skal kunne bidra som aktør med oppfølging av ungdommer med aktivitetsplikt etter lov om sosialtjenester. Våren 2023 ble aksjeselskapet iVekst Kommune AS etablert, et heleid selskap som skal ha som formål å utvikle, produsere og levere arbeidsrettede tjenester for enkeltindivider, utelukkende med Larvik kommune som oppdragsgiver. Selskapets organisering er særlig innrettet for å kunne påta seg direkte oppdrag fra Larvik kommune med oppfølging av sosialhjelpsmottakere.

Oppdrag:

Kommunedirektøren overfører så raskt som praktisk mulig, og senest innen august 2024, oppdraget med aktivitetsplikt for mottakere av sosialstønad under 35 år til iVesktkommune AS.

9)“EN ØKONOMI I BALANSE” hjelp fra ekstern ressurs

Bakgrunn

Larvik kommunes økonomi er svak. Kommunens driftsresultat har over en lengre periode ligget under det anbefalte nivået. Det, kombinert med økende etterspørsel av tjenester, gjør at det må tas varige strukturelle grep på flere områder.

Gjennom Bærekraft 2030 er det etablert et godt grunnlag for videre omstillingsarbeid. Dog ser vi at tiltakene som har sprunget ut Bærekraft 2030 i for liten grad er forankret politisk. Disse ble lagt frem i forbindelse med Strategidokumentet i november 2023, og flere av de politiske partiene har uttalt at tiltakene er for dårlig opplyst.

Tønsberg kommune gjennomførte i 2019 et tilsvarende prosjekt, kalt "Handlingsrom 2024". Da tiltakene her kom til politisk behandling vedtok kommunestyret 84 av de foreslåtte 87 forslagene! Under ett ga tiltakene en innsparing på om lag 200 millioner kroner i økonomiplanperioden. Allerede i påfølgende år la rådmannen inn 94 millioner kroner av disse besparelsene inn i sitt budsjettforslag. Tønsberg kommune har en høyere omsetning enn Larvik, og tilsvarende resultat for Larvik vil gi besparelser i størrelsesorden 150 millioner kroner.

"En økonomi i balanse" har hentet sin inspirasjon fra Tønsberg, og tilpasset lokale forhold i Larvik. Et av suksesskriteriene i Tønsberg var nettopp bred politisk forankring, og en ekstern konsulent som vurderte kommunens drift sett utenfra, eller som daværende ordfører, Anne Rygh Pedersen (AP), uttalte:

"Det viktigste ved å få hjelp utenfra, er at det blir lettere å finne kutt på alle områder, når den som gjør jobben ikke passer på sin egen sektor"

En del av forklaringen på at Larvik kommunes svake økonomi er at vi kommer dårlig ut av statens inntektssystem. Derfor vil det parallelt foregå et arbeid for en mer rettferdig skatteutjevning. Det arbeidet består av myndighetskontakt og er ikke en del av "En økonomi i balanse".

Prosjektperiode

Fra medio 15. mars - 15. august 2024.

Overordnede mål

Inntektssystemet, kombinert med fraværet av politisk vilje til å ta grep, gjør at ansatte og brukere over flere år har måtte forholde seg til at kommunedirektøren hver høst ser seg nødt til å legge frem forslag om nedleggelser, kutt etc. Det er åpenbart uheldig, og skaper støy og usikkerhet. "En økonomi i balanse" har som mål at kommunestyret, som kollegium, skal ta et felles ansvar for en mer forutsigbar hverdag for ansatte og brukere. Den eneste måten å oppnå det på er brede politiske og langsiktige vedtak som "overlever" ulike valgresultater.

Prosjektet skal gjennom en bred medvirkning ha som mål å skape en felles virkelighetsforståelse, og en erkjennelse av at Larvik er nødt til å ta grep egnet til å få økonomien i balanse. Omstillingsbehovet er stort selv om man salderer budsjettet med eiendomsskatt, og selv om en utfasing av eiendomsskatten krever ennå større omstillinger, bør kommunestyret derfor ha en felles interesse av dette arbeidet.

"En økonomi i balanse" skal resultere i en liste med tiltak, som både viser en tidsplan, innsparingspotensial og konsekvenser. Disse skal danne grunnlag for kommunedirektørens innstilling til Strategidokumentet høsten 2024. Målgruppen med prosjektet er ansatte, ledere, folkevalgte og innbyggerne.

Organisering

Kommunestyret og kommunedirektøren må i fellesskap finne frem til en optimal organisering av arbeidet. Viktige elementer i organiseringen er at tillitsvalgte og hovedverneombud er representert, og at organiseringen sikrer bred politisk forankring.

“En økonomi i balanse” erstatter deler av oppdraget i “Bærekraft 2030” og organiseringen av prosjektet legges frem som en politisk sak i første møterunde 2024.

Utvalgte arbeidsområder

Konsulentens tilnærming skal være bred, og rene reduksjoner av kostnader i dagens drift og bemanningsplaner, styrt mot reduksjon, vil være en del av oppdraget. Oppgaver av mer konkret karakter vil være å vurdere hvordan kommunen best kan:

- organisere eiendom, herunder opprettelse av et eksternt selskap.
- organisering av de kommunale boligene.
- hvilke tjenester som med fordel kan inngå de heleide kommunale selskapen iVekst og iFokus
- tiltak som reduserer kommunens gjeld.
- salg av aktiva.

Oppdrag:

Det utarbeides en anbudskonkurranse innen 14. januar 2024 som ivaretar formålet med prosjektet . Det avsettes inntil 1 million kroner til prosjektet, som skal dekke honorar, inklusive kostnader som reise, kost/losji.

10) Salg av barnehager

Det starter en prosess i januar 2024 for salg av kommunale barnehager.

11) Utredning Micro Kjernekraftverk

Flere kommuner har gått sammen for å se på mulighetene for å danne et micro kjernenettverk, og det er etablert interesseorganisasjon som heter Norske kjernekraft kommuner, hvorav bl.a. vår nabokommune Porsgrunn er med.

Å bli medlem her fordrer et godkjenningsvedtak i kommunestyret.

Forslag: Larvik kommune søker å bli medlem i «Norske kjernekraft kommuner».